

12.6.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

oppivelvollisuus@minedu.fi

Lausuntopyyntö 30.4. 2020 VN/1985/2020-OKM-1

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymältä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Koulutuskuntayhtymällä on maakunnallinen järjestämisvastuu toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta Etelä-Karjalan maakunnassa.

Oppivelvollisuuden laajentaminen ja siihen liittyvät rakenteelliset ratkaisut ovat hallituksen keskeisin koulutuspoliittinen tavoite. Tavoite on kaikilta osin kannatettava.

Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän käsityksen mukaan erityisesti lakiehdotuksessa esitetyt rakenteelliset uudistukset ovat koulutuspoliittisesti perusteltuja, vaikkakin tavoitteeseen nähden riittämättömät. Uuden lainsäädännön keskeisenä tavoitteena on, että jokainen perusopetuksen päättävä suorittaa toisen asteen ammatillisen tutkinnon. Suurimpana käytännön ongelmana on tähän asti ollut se, että osalla peruskoulun päättävistä opiskelijoista on ollut riittämätön osaaminen toisen asteen opinnoissa menestymisen kannalta. Tämä on näkynyt erityisesti siinä, että liian moni opiskelija on eronnut kesken toisen asteen opintoja ja he ovat tämän jälkeen olleet syrjäytymisvaarassa. Lakiuudistukseen perehtymisen jälkeen emme löydä siitä riittävästi toimenpiteitä, joilla turvattaisiin peruskoulun resurssit tämän osaamisvaheen poistamiseksi. Tämä on lakiehdotuksen suurin puute.

Toisena ongelmakohtana näemme toisen asteen puolella sen, että koulutuksenjärjestäjälle ei lakiesityksessä anneta riittävästi työkaluja ja rahoitusta turvaamaan niiden opiskelijoiden opiskelumahdollisuudet, joilla on vaikeuksia omaksua toisen asteen opetussuunnitelman vaatimaa osaamista. Erityisesti lakiesitykseen tulisi lisätä toisen asteen ammatillisille oppilaitoksille mahdollisuus järjestämisluvun laajentamisen kautta järjestää pajatoimintaa niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia muissa opinnoissa. Nyt pajatoimintaa osallistuminen edellyttää toisen palveluntarjoajan kirjoille siirtymistä, jolloin on varana kyseisen opiskelijan opintojen katkeaminen tai leimautuminen opiskelijaksi, joka ei pärjännyt muiden mukana. Tämä olisi vältettävissä siirtämällä pajatoiminta ja antamalla siihen riittävä rahoitus osaksi toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestämislupia.

Toisen asteen maksuttomuus on hyvä ja kannatettava asia erityisesti opiskelijoiden kannalta. Huolena on käytössä olevan rahoituksen ohjautuminen lähes kokonaan maksuttomuuteen, jolloin rahoitusta ei jää toiminnan kehittämiseen lakiehdotuksen keskeisten tavoitteiden turvaamiseen. Koulupudokkaat tarvitsevat hyvin yksilöllistä ohjausta ja tukea, jotta he pääsisivät oppimisessa ja elämänhallinnassa eteenpäin. Pelkkä maksuttomuus ei riitä.

Kuntayhtymä pitää hyvänä ehdotettua uutta lakia tutkintokoulutuksen valmentavan koulutuksen rakenteellista uudistamista TUVA –koulutukseksi. Luonnoksessa on kuitenkin ristiriitaisuutta siitä, että koulutuksen järjestäjä määrittelee kriteerit TUVA-koulutukseen ottamisesta, mutta kuitenkin jos asuinkunta osoittaa kandidaatin TUVA-koulutukseen, niin hänet on otettava koulutukseen.

Lakiehdotus asettaa nivelvaiheen koulutusten järjestäjät eriarvoiseen asemaan, mikäli vain tutkintoon valmentavan koulutuksen (TUVAN) järjestäjille määritellään velvollisuus tarjota opiskelijoille mahdolli-

12.6.2020

suus suorittaa lukio-opintoja. Rahoituksessa tulisi ottaa huomioon se, miten paljon tarjonnan vaihtoehtoja koulutuksen järjestäjällä tulee olla. Miten tämä toteutuu esimerkiksi ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja vapaassa sivistystyössä.

TUVAN kestoksi määritellään 38 viikkoa ja opiskelijan oikeudeksi saada opetusta ja ohjausta keskimäärin 29 tuntia viikossa. Tämä kasvattaa TUVASSA saatavan opetuksen kustannuksia merkittävästi verrattuna nykyisen Valman rahoituksella saatavaan kustannustasoon ja tämä tulee huomioida rahoituksessa. Ammatillinen koulutus ja myös Valma –koulutus on opetussuunnitelmaltaan osaamisperusteista ja tällaisen tuntimäärän määrittäminen on vastoin voimassa olevan ammatillisen koulutuksen lainsäädännön henkeä.

Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä

Antti Lehmusvaara
kuntayhtymän johtaja